

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Helminen, J., Markkanen, U. & Säilä, T. (2020) Sosiaali- ja terveysalalla havaittuja osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeita. SOTETIE-hankeen blogi, 27.3.2020.

URL: <https://blogi.savonia.fi/sotetie/2020/03/27/sosiaali-ja-terveysalalla-havaittuja-osaamisen-ja-erikoistumisen-kehittamistarpeita/>

Sosiaali- ja terveysalalla havaittuja osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeita

Sosiaali- ja terveysalalla työskentelevien oli helppo nimetä osaamisen kehittämistarpeita, mutta osaamisen kehittämistarpeiden jäsentäminen ammattikorkeakoulututkintojen, erikoistumiskoulutusten ja ammatillisten täydennyskoulutusten välillä oli heille vaikeaa.

Ammattikorkeakoulut järjestävät tutkintoon johtavaa koulutusta (ammattikorkeakoulututkinnot ja ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot), erikoistumiskoulutuksia, täydennyskoulutuksia ja avointa ammattikorkeakouluopetusta, joka muodostuu tutkintoon johtavan koulutuksen osista. Erikoistumiskoulutukset ovat koulutusmuodoista uusien. Niitä ammattikorkeakoulut ovat voineet järjestää vuodesta 2015 lähtien (L 932/2014).

Opetus- ja kulttuuriministeriön (2019) julkaiseman raportin mukaan korkeakoulujen tulee yhteistyössä työelämän kanssa määritellä ”osaamista erikoistavat ja syventävät yhtenäiset kokonaisuudet” (OKM 2019, 15). Tässä artikkelissa kuvataan sosiaali- ja terveysalalla työskentelevien näkemysten perusteella alan ammattikorkeakoulututkinnon ja ammattikorkeakouluja edeltäneen opistoasteen tutkinnon suorittaneiden ammatillisen

osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeita, joihin ammattikorkeakoulut voisivat vastata järjestämällä erikoistumiskoulutuksia ja / tai täydennyskoulutuksia.

SOTETIE-hankkeessa sosiaali- ja terveysalalla havaittuja osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeita ryhdyttiin kartoittamaan alkuvuodesta 2020. Hanke (työpaketti 5) järjesti maaliskuussa 2020 viisi työpajaa, yhden kullakin sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueella. Yhteistoiminta-alueiden sosiaali- ja terveysalojen toimijoita tavoiteltiin sähköpostitse. Heille lähetettiin työpajakutsu ja työpajan ennakkokysely sähköpostina tammi-, helmi- ja maaliskuun 2020 aikana. Tässä artikkelissa kuvataan ennakkokyselyn alustavia tuloksia. Tulosten kuvaus tapahtuu valtakunnallisesti, ei sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueittain.

Ennakkokyselyn tulosten kuvaus

Ennakkokyselyyn vastasi 229 sosiaali- ja terveysalan toimijaa maaliskuun 2020 loppupuoleen, 25.3.2020 mennessä. Kyselyssä oli kolme vaihtoehtoa, joista vastaajan tuli valita parhaiten hänen työaluettaan kuvaava vaihtoehto (kysymys 3). 127 (55 %) vastaajaa valitsi vaihtoehdon sosiaaliala, 73 (32 %) vaihtoehdon terveysala ja 29 (13 %) vaihtoehdon muu ala. Tyypillistä oli, että vaihtoehdon ”muu ala” valinneet vastaajat kertoivat työskentelevänsä sosiaali- ja terveysalalla johto- tai kehittämis- ja suunnittelutehtävissä. Ennakkokyselyssä oli 18 kysymystä tai kysymyskokonaisuutta. Tämä artikkeli perustuu ennakkokyselyn neljään kysymykseen (kysymykset 5, 6, 7 ja 16).

Ammattikorkeakoulut voivat järjestää 15 sosiaali- ja terveysalaan pohjaavaa erikoistumiskoulutusta (OPH, Erikoistumiskoulutusten julkinen luettelo). Ennakkokyselyssä vastaajat arvioivat erikoistumiskoulutusten merkitystä omalla sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueellaan työskentelevien osaamisen kehittämisessä (kysymys 6).

Kolmella avoimella kysymyksellä kartoitettiin vastaajan näkemyksiä ammatillisen osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeista. Ensimmäisellä kysymyksellä kartoitettiin osaamisvajeita, joita vastaaja oli havainnut omalla sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueellaan (kysymys 5). Toisessa kysymyksessä vastaajaa pyydettiin kuvaamaan osaamisen kehittämisalueita, jotka eivät tule huomioon otetuiksi ammattikorkeakoulujen sosiaali- ja terveysalan erikoistumiskoulutuksissa (kysymys 7). Kolmannessa kysymyksessä vastaajia pyydettiin tekemään ehdotuksia koulutuksista, jotka kehittäisivät osaamista erikoisosaamiseksi. Vastaajia pyydettiin lisäksi tekemään ehdotuksia erikoistumis- ja / tai täydennyskoulutuksista. (Kysymys 16.) Samat teemat toistuivat kolmeen kysymykseen saaduissa vastauksissa, joten teemat kuvataan tässä artikkelissa kokonaisuuksina (ei kysymyksittäin) (ks. liitteet 1–3).

Ammattikorkeakoulujen sosiaali- ja terveysalaan perustuvat erikoistumiskoulutukset

Ennakkokyselyssä vastaajat arvioivat 15 erikoistumiskoulutuksen merkitystä omalla sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueellaan työskentelevien osaamisen kehittämisessä. Sosiaali- ja terveydenhuollon eri työalueiden toimijoiden näkemykset olivat samanlaisia erikoistumiskoulutuksista, jotka heistä olivat merkittävimpiä osaamisen kehittämisessä.

Vastauksissa kärkikaksikko muodostui Mielenterveys- ja päihdetyön ja Asiakas- ja palveluohjauksen erikoistumiskoulutuksista. (Taulukko 1.)

TAULUKKO 1. Erikoistumiskoulutusten merkitys osaamisen kehittämisessä

Kaikki vastaajat (N 226)		Sosiaaliala (n 125)		Terveysala (n 72)		Muu ala (esim. hallinto) (n 29)	
1.	Mielenterveys- ja päihdetyö	1.	Mielenterveys- ja päihdetyö	1.	Mielenterveys- ja päihdetyö	1.	Asiakas- ja palveluohjaus
2.	Asiakas- ja palveluohjaus	2.	Asiakas- ja palveluohjaus	2.	Asiakas- ja palveluohjaus	2.	Mielenterveys- ja päihdetyö
3.	Lastensuojelutyö	3.	Lastensuojelutyö	3.	Syöpäpotilaan moniammatillinen hoitoketju	3.	Lastensuojelutyö
4.	Sosiaali- ja terveysalan palveluiden kehittäjä	4.	Sosiaali- ja terveysalan palveluiden kehittäjä	4.	Palliativisen hoidon asiantuntija	4.	Moniammatillinen kotikuntoutus
5.	Moniammatillinen kotikuntoutus	5.	Monikulttuurisuuden asiantuntija	5.	Moniammatillinen kotikuntoutus	5.	Etäratkaisut kuntoutumisen tukena
6.	Etäratkaisut kuntoutumisen tukena	6.	Moniammatillinen kotikuntoutus	6.	Haavahoidon asiantuntija	6.	Sosiaali- ja terveysalan palveluiden kehittäjä
7.	Monikulttuurisuuden asiantuntija	7.	Etäratkaisut kuntoutumisen tukena	7.	Sairaanhoidajan vastaanotto toiminta	7.	Palliativisen hoidon asiantuntija
8.	Palliativisen hoidon asiantuntija	8.	Sosioemotionaalisten taitojen tukeminen varhaiskasvatuksessa	8.	Hygieniahoitaja	8.	Sairaanhoidajan vastaanotto toiminta
9.	Aivoterveys	9.	Monikulttuurisen varhaiskasvatuksen asiantuntija	9.	Lastensuojelutyö	9.	Sosioemotionaalisten taitojen tukeminen varhaiskasvatuksessa
10.	Sosioemotionaalisten taitojen tukeminen varhaiskasvatuksessa	10.	Aivoterveys	10.	Sosiaali- ja terveysalan palveluiden kehittäjä	10.	Hygieniahoitaja
11.	Hygieniahoitaja	11.	Hygieniahoitaja	11.	Etäratkaisut kuntoutumisen tukena	11.	Aivoterveys
12.	Syöpäpotilaan moniammatillinen hoitoketju	12.	Palliativisen hoidon asiantuntija	12.	Aivoterveys	12.	Syöpäpotilaan moniammatillinen hoitoketju
13.	Sairaanhoidajan vastaanotto toiminta	13.	Syöpäpotilaan moniammatillinen hoitoketju	13.	Monikulttuurisuuden asiantuntija	13.	Haavahoidon asiantuntija
14.	Haavahoidon asiantuntija	14.	Sairaanhoidajan vastaanotto toiminta	14.	Sosioemotionaalisten taitojen tukeminen varhaiskasvatuksessa	14.	Monikulttuurisuuden asiantuntija
15.	Monikulttuurisen varhaiskasvatuksen asiantuntija	15.	Haavahoidon asiantuntija	15.	Monikulttuurisen varhaiskasvatuksen asiantuntija	15.	Monikulttuurisen varhaiskasvatuksen asiantuntija

Ennakkokyselyn vastaajissa on enemmän sosiaali- kuin terveysalan toimijoita, mikä saattaa vaikuttaa Lastensuojelutyön erikoistumiskoulutuksen sijoittumiseen kärkikolmikkoon sekä kaikkia vastauksia että sosiaalialan ja muun alan vastauksia tarkasteltaessa. Terveysalan toimijoiden vastauksissa kolmannella sijalla on Syöpäpotilaan moniammatillinen hoitoketju erikoistumiskoulutus. (Vastaajissa ei ole varhaiskasvatuksessa työskenteleviä, mikä heijastuu varhaiskasvatuksen alueen erikoistumiskoulutusten arvioon.) (Taulukko 1.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön (2019) julkaisussa todetaan, että ”erikoistavia koulutuksia tarvitaan sekä ammattialakohtaisiin erikoisosaamisen tarpeisiin, että ammattialat ylittäviin osaamistarpeisiin” (OKM 2019, 19). Ennakkokyselyn tulos on samansuuntainen kuin opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisun kannanotto. Mielenterveys- ja päihdetyön ja Asiakas- ja palveluohjauksen erikoistumiskoulutukset lisäävät erikoisosaamista sekä sosiaali- että terveysalalla. Sosiaali- ja terveysalan yhteisten erikoistumiskoulutusten lisäksi tarvitaan ammattialakohtaisia erikoistumiskoulutuksia, muun muassa sosiaalialaan vahvemmin kiinnittyvä Lastensuojelutyön erikoistumiskoulutus ja terveysalalla erikoistumisen mahdollistava Syöpäpotilaan moniammatillinen hoitoketju erikoistumiskoulutus.

Osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeet sosiaalialalla

Ennakkokyselyyn saatiin vastauksia sosiaalialan 127 toimijalta eri sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueilta, eniten (36 vastausta) Keski-Suomen, Pohjois-Karjalan ja Savon yhteistoiminta-alueelta. Ennakkokyselyyn vastanneiden sosiaalialan toimijoiden näkemykset osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeista kattavat laajasti ammattialan työkentän (liite 1).

Tässä luvussa kuvataan osaamisalueita, joita useat sosiaalialan toimijat kommentoivat (vähintään kymmenen vastaajaa avokysymyksessä viisi: sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueella havaitut osaamisvajheet). Muilla sosiaali- ja terveysalan tehtäväkentillä työskentelevien, kuten hallinnon tai kehittämisen ja suunnittelun tehtävissä toimivien, näkemyksissä ei ollut uusia osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeita (liite 3). Heidän näkemyksensä täydensivät sosiaalialan toimijoiden näkemyksiä.

Sosiaalialan toimijoiden mukaan asiakastyöosaamisen piirissä on osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeita. Asiakastyöosaaminen sisältää tässä kirjoituksessa muun muassa eettiseen osaamiseen, asiakkaan kohtaamiseen sekä vuorovaikutus- ja yhteistyösuhteen luomiseen mutta myös sosiaalialan lainsäädäntöön ja palvelujärjestelmään liittyvät osaamisalueet. Sosiaalialan eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen ja palvelujärjestelmäosaaminen ovat esimerkiksi sosionomi (AMK) tutkinnon keskeisiä osaamisalueita (ks. esim. Arene 2017, 10; Helminen ym. 2020, 7–9, 14–22; Sosiaalialan AMK-verkosto 2016). Asiakastyöosaamisen kehittämistarpeita tulee tarkastella suhteessa sosionomi (AMK) tutkinnon osaamisalueisiin ennen kuin ryhdytään suunnittelemaan uusia täydennys- ja / tai erikoistumiskoulutuksia.

21 ammattikorkeakoulua käynnisti tammikuussa 2020 Asiakas- ja palveluohjauksen erikoistumiskoulutuksen. Koulutus sisältää runsaasti sosiaalialan toimijoiden ennakkokyselyssä osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeiksi nimeämiä osa-alueita. Koulutuksen sisältöjä ovat asiakas- ja palveluohjauksen lähtökohdat, palvelutarpeiden arvioinnin käytännöt, vuorovaikutussuhteen rakentaminen ja osallisuuden edistäminen, moniammatillinen yhteistyö, sosiaalisesti ja eettisesti kestävä asiakas- ja palveluohjaus sekä asiakas- ja palveluohjauksen kehittäminen (OPH, Erikoistumiskoulutusten julkinen luettelo).

Sosionomi (AMK) tutkinnon keskeisiä osaamissisältöjä ovat varhaiskasvatus, lapsi-, nuoriso- ja perhetyö, lastensuojelu, aikuisten parissa tehtävä työ, vanhustyö, mielenterveys- ja päihdetyö, vammaistyö sekä monikulttuurisuus ja maahanmuuttajatyö (Arene 2017, 8–9). Sosiaalialan vastaajien mukaan osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeita on paljon muun muassa lasten, nuorten ja perheiden parissa tehtävässä työssä. Heidän näkemyksissään painottui lastensuojelun sijaishuollon laitoshuolto. Ammattikorkeakoulut ryhtyivät järjestämään vuonna 2017 Lastensuojelutyön erikoistumiskoulutusta (Helminen 2019; OPH, Erikoistumiskoulutusten julkinen luettelo). Koulutuksen sisältöjen uudistamista ja / uuden erikoistumiskoulutuksen suunnittelemista tulee arvioida lastensuojelun sijaishuollon laitoshuollon näkökulmasta.

Ammattikorkeakoulut ovat järjestäneet vuodesta 2018 lähtien Mielenterveys- ja päihdetyön erikoistumiskoulutusta (OPH, Erikoistumiskoulutusten julkinen luettelo). Koulutuksessa on laajasti ennakkokyselyssä ilmenneitä mielenterveys- ja päihdetyön osaamisen ja erikoistumisen sisältöjä.

Usea sosiaalialan toimija kommentoi ennakkokyselyssä ikääntyneiden parissa tehtävän työn ja vammaisten ja / tai kehitysvammaisten parissa tehtävän työn osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeita. Ikääntyneiden, vammaisten ja / tai kehitysvammaisten parissa tehtävän työn erikoistumiskoulutuksia ammattikorkeakoulut eivät tällä hetkellä järjestä. Lähtökohta lienee ollut, että työkenttien osaamisen kehittämiseen ja erikoistumiseen mahdollisuuksia tarjoavat esimerkiksi Aivoterveys ja Palliatiivisen hoidon asiantuntija sekä Moniammatillinen kotikuntoutus ja Etäratkaisut kuntoutumisen tukena erikoistumiskoulutukset. Ikääntyneiden ja vammaisten / kehitysvammaisten parissa tehtävän työn osaamisen kehittämistarpeita tulee tarkastella sekä ammattikorkeakoulujen tutkintokoulutusten että täydennys- ja erikoistumiskoulutusten näkökulmasta.

Ikääntyneiden, vammaisten ja / tai kehitysvammaisten parissa tehtävän työn erikoistumiskoulutuksia ammattikorkeakoulut eivät tällä hetkellä järjestä.

Ennakkokyselyyn vastanneet sosiaalialan toimijat kommentoivat paljon monialaisen ja -ammattillisen työn edellyttämän osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeita. Osaamisalue sisältyy useisiin ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutuksiin, mikä tulee esiin jo erikoistumiskoulutuksen nimistä, kuten Moniammatillinen kotikuntoutus ja Syöpäpotilaan moniammatillinen hoitoketju. Tulee kuitenkin arvioida, onko tarvetta ja edellytyksiä suunnitella monialaisesta ja -ammattillisesta työstä oma täydennys- ja / tai erikoistumiskoulutuksensa.

Alaistaitoja ja eritoten työhyvinvoinnin edistämistä osana omaa työtä, mutta myös johtamisen ja esimiestyön sekä työn ja työkäytäntöjen yhteistoiminnallisen kehittämisen osaamista kommentoivat monet sosiaalialan toimijat. Tulisiko tästä teemasta rakentaa täydennys- ja/ tai erikoistumiskoulutus?

Osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeet terveysalalla

Ennakkokyselyyn osallistuneista 73 terveysalan vastaajista vähän yli puolet (53 %) oli joko KYS:n tai TYKS:n erityisvastuualueelta. Näin vastauksissa painottuvat Varsinais-Suomen ja Savon alueen mielipiteet. Vastaajat työskentelevät sekä erikoissairaanhoidossa että perusterveydenhuollossa. Myös pienempien ammattiryhmien ääni saatiin esille, sillä vastausten perusteella ainakin fysioterapian ja kuvantamisen asiantuntijoita vastasi kyselyyn. Tähän lukuun on kerätty myös ”Muu ala” -vastausvaihtoehdosta sellaiset kommentit (liite 3), jotka selkeästi liittyvät terveysalaan.

Vastauksista nousee esille, että osaamisen vaje on jatkuvaa, sillä terveysalan mahdollisuudet ja käytänteet muuttuvat jatkuvasti. Haasteena on myös eläköitymisestä ja alan huonosta veto- ja pitovoimasta johtuva työntekijäpula. Kun ammattilainen siirtyy muun alan työhön, menetetään työyhteisössä osaamista, sillä uutta osaavaa henkilökuntaa ei ole saatavissa. Ajoittaista ja satunnaista tietyn substanssin osaamisvajetta tulee erityisesti henkilöstövaihtuvuuden myötä. Tarjolla olevalta työvoimalta puuttuu kokemusta. Alan huono vetovoima näkyy vastaajien mielestä jo siinä, että ammattitaitoa edistävään harjoitteluunkaan ei ole tulossa riittävästi opiskelijoita ja valmistuvat ammattilaiset tulevat ikään kuin harjoittelemaan työelämään.

Liitteeseen 2 on koottu terveysalan vastaajien näkemykset osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeista. Vastauksista voidaan nähdä laaja terveydenhuollon toimintakenttä ja moninaiset työtehtävät. Lisäksi yhteisiä kaikille työtehtäville voisi olla esimerkiksi kielitaitoon, raportointiin tai kirjaamiseen liittyvän osaamisen kartuttaminen.

Erilaisiin klinisiin taitoihin liittyviä kehittämistarpeita nostettiin esiin runsaasti. Somaattisella puolella erilaiset potilasryhmät (mm. kipupotilas, syöpäpotilas, keuhkopotilas, AVH-potilas ja uniapneapotilas) ja heihin liittyvän hoidon osaamisen kehittämiseen tuli runsaasti ehdotuksia. Lisäksi ihmisen eri elämänvaiheisiin liittyvään hoitotyöhön (mm. vastasyntyneen tehohoito, lasten sairaanhoito, äitiyshuollon syväosaaminen, naisten hoitotyö, ikääntyminen) tuli koulutusehdotuksia ja/ tai niissä tunnistettiin osaamisvajetta. Sekä aikuisten että lasten valvonta-, akuutti- ja tehohoito ja leikkaus- anestesiaosaaminen sekä perioperatiivinen hoitotyö nähtiin erityisosaamisen kehittämisalueina.

Kun tarkastellaan ei somaattisia sairauksia, eri elämänvaiheita ja erilaisia ei sairauksiksi luokiteltavia tiloja nousi vastauksista useita ehdotuksia osaamisen kehittämiseksi muun muassa neurospectrum osaaminen, lasten ja nuorten mielenterveyteen liittyvä osaaminen, psykiatrian eri osa-alueet, huumetyöhön liittyvä osaaminen ja moniongelmaisuuuteen liittyvät asiat. Myös ikääntyneiden kohtaamiseen ja hoitamiseen liittyvät asiat (mm. muistin tukeminen ja ravitsemus) nähtiin osaamisen kehittämisalueina.

Kyselyssä esiin tulleet yleiset digitaidot, tutkimusosaaminen, opiskelijoiden ohjaus, vuorovaikutustaidot, verkostotyön osaaminen, perehdyttäminen ja työelämän tuutoritoiminta ovat osaamisen osa-alueita, jotka voidaan ajatella olevan geneeristä osaamista. Opetushallituksen Osaamisen ennakkointifoorumi (OEF) on myös esittänyt muun muassa näillä geneerisillä osaamisalueilla olevan tulevaisuudessa kasvavia osaamistarpeita (OPH, Osaamisrakenne 2035). Toisaalta, jos kyseiseen osaamiseen liitetään vahvasti substanssi, voidaan niiden ajatella olevan myös erikoisosaamista. Sen sijaan digitaalisuuteen liittyvä moninainen terveysteknologian hyödyntäminen ja sähköisen asioinnin edistäminen ovat tulevaisuuden erikoisosaamista, jossa nähdään kehittämistarvetta. Myös sosiaali- ja terveysalan lainsäädäntöön liittyvät asiat (esim. potilaan oikeudet tai oikeuden ennakkopäätökset) voidaan näkökulmasta riippuen ajatella olevan joko geneeristä tai erikoisosaamista.

Kyselyssä esiin tulleet yleiset digitaidot, tutkimusosaaminen, opiskelijoiden ohjaus, vuorovaikutustaidot, verkostotyön osaaminen, perehdyttäminen ja työelämän tuutoritoiminta ovat osaamisen osa-alueita, jotka voidaan ajatella olevan geneeristä osaamista.

Jotta työt sujuisivat kentällä, on terveysalan johtajilla oltava asianmukainen osaaminen. Johtamisen osaamiseen liittyviin kehittämisarpeita voitaisiin kyselyn mukaan paikata tarjoamalla koulutusta muun muassa Lean-ajattelusta, taloushallinnosta, tiimijohtajuudesta, laatujohtamisesta tai esimerkiksi siitä, miten tiedolla johdetaan tai miten henkilöstöä tuetaan.

Sosiaali- ja terveysalan yhteisiä sekä ammattialakohtaisia koulutuksia tarvitaan

SOTETIE-hankkeen ennakkokyselyn vastaajat nimesivät laajasti ja monipuolisesti osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeita sosiaali- ja terveysalalta. Heidän esittämänsä näkemykset ovat samansuuntaisia aikaisempien kartoitusten kanssa (ks. esim. Kukkonen 2017).

Ennakkokyselyn alustavien tulosten perusteella sosiaali- ja terveystalalla osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeisiin vastaamiseksi tarvitaan sekä ammattialojen yhteisiä että ammattialakohtaisia erikoistumis- ja / tai täydennyskoulutuksia.

Ennakkokyselyn vastauksista syntyy kuva, että sosiaali- ja terveystalalla työskentelevien oli helppo nimetä osaamisen kehittämistarpeita, mutta osaamisen kehittämistarpeiden jäsentäminen ammattikorkeakoulututkintojen, erikoistumiskoulutusten ja ammatillisten täydennyskoulutusten välillä oli heille vaikeaa. Ammattikorkeakoulututkinnot ja ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutukset ovatkin osaamistavoitteiltaan samantasoisia koulutuksia (taso 6) (A 61/2020).

Ennakkokyselyn alustavia tuloksia työstettäessä, tulee tarkastella, miten vastaajien kuvaamat osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeet otetaan huomioon ammattikorkeakoulujen sosiaali- ja terveystalalan tutkinnoissa, ja mitä ovat täydennys- ja erikoistumiskoulutusten tavoitteet ja sisällöt. Esimerkiksi palliatiivisen hoidon ja saattohoidon osaamistavoitteita on jäsenetty ammattikorkeakoulututkinnoista, ylemmistä ammattikorkeakoulututkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista muodostuvassa kokonaisuudessa (ks. esim. OKM 2019, 32; Suikkala ym. 2020, 89–96).

SOTETIE-hankkeen työpaketissa viisi tehtyyn ennakkokyselyyn vastasi maaliskuun loppupuoleen, 25.3.2020 mennessä 229 henkilöä. (Ennakkokyselyn vastausaika päättyy 31.3.2020.) Työpajat, joissa käsiteltiin ja jalostettiin ennakkokyselyn tuloksia, toteutuivat maaliskuussa 2020. Miksi tässä tekstissä käytetään ilmaisua ennakkokysely? Käynnissä on jatkokyselyn laadinta, joka perustuu ennakkokyselyn ja työpajojen tuloksiin. Jatkokyselyllä pyritään varmistamaan, että tuloksista tehdyt johtopäätökset ovat oikeita. Jatkokysely lähetetään sosiaali- ja terveystalalan toimijoille huhtikuun 2020 aikana. Vastaamalla kyselyyn voi vaikuttaa ammattikorkeakoulujen sosiaali- ja terveystalalan täydennys- ja erikoistumiskoulutusten kehittämiseen.

Jatkokysely lähetetään sosiaali- ja terveystalalan toimijoille huhtikuun 2020 aikana. Vastaamalla kyselyyn voi vaikuttaa ammattikorkeakoulujen sosiaali- ja terveystalalan täydennys- ja erikoistumiskoulutusten kehittämiseen.

Kirjoittajat

Jari Helminen yliopettaja (sosiaaliala), SOTETIE-hankkeen koordinaattori Diakonia-ammattikorkeakoulussa

Ulla Markkanen, lehtori (terveysala), SOTETIE-hankkeen asiantuntija Tampereen ammattikorkeakoulussa

Tiina Säilä, lehtori (terveysala), SOTETIE-hankkeen projektipäällikkö Tampereen ammattikorkeakoulussa

SOTETIE on Euroopan sosiaalirahaston ja Pohjois-Pohjanmaan ely:n rahoittama hanke.

Lähteet

A 61/2020. Valtioneuvoston asetus tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen muuttamisesta 61/2020. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20200061>

Arene, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. (2017). Sosionomi tuottaa hyvinvointia läpi elämänkaaren. Ammattikorkeakoulutus sosiaalialan muutoksen edistäjänä. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n työryhmän selvitys sosiaalialan

tilanteesta ja kehityksestä 2017. Helsinki: Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. Saatavilla 7.3.2020

http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arene_sosionomiselvitys_pitka_raportti_fin.pdf?t=1526901428

Helminen, J. (2019). Kohtaaminen ja vuorovaikutus osaamisen ytimessä – Lastensuojelutyön erikoitumiskoulutuksen osallistujien näkemyksiä työstä ja koulutuksesta. (Diak Työelämä 17). Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Saatavilla <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-339-1>

Helminen, J., Juujärvi, S., Koivisto, M., Rinne, P. & Rusi, M. (2020). Sosionomin (AMK) osaamisen arviointi asiakasturvallisuuden näkökulmasta. Helsinki: Sosiaalialan AMK-verkosto ja Diakonia-ammattikorkeakoulu. Saatavilla <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-351-3>

Kukkonen, T. (2017). (toim.) Uutta erikoisosaamista korkeakoulutetuille. Sosiaali-, terveys-, liikunta- ja kauneudenhoitoalan erikoistumiskoulutustarpeiden kartoittaminen 2016. Karelia-ammattikorkeakoulun julkaisuja B: Oppimateriaaleja ja kokoomateoksia 47. Joensuu: Karelia-ammattikorkeakoulu. Saatavilla <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-275-223-9>
OPH, Opetushallitus. Erikoistumiskoulutusten julkinen luettelo. Julkinen luettelo – ammattikorkeakoulut. Saatavilla 16.2.2020

<https://wiki.eduuni.fi/display/csckshj/Julkinen+luettelo+-+ammattikorkeakoulut>

OPH, Opetushallitus. (2019). Osaamisrakenne 2035. Alakohtaiset tulevaisuuden osaamistarpeet ja koulutuksen kehittämishaasteet – Osaamisen ennakointifoorumin ennakointituloksia. (Raportit ja selvitykset 2019:14). Helsinki: Opetushallitus. Saatavilla 26.3.2020 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/osaamisrakenne_2035.pdf
OKM, Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2019). Tutkintoon johtavan koulutuksen kehittäminen tukemaan sosiaali- ja terveystalvelujen uudistamista. (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:24). Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Saatavilla <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-650-8>

Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto. (2016, 29.4.2016). Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit. Hyväksytty sosiaalialan AMK-verkoston verkostokokouksessa Kuopiossa 29.4.2016. Saatavilla 7.3.2020

<https://www.innokyla.fi/documents/1167850/5e8f1ef1-7a5b-4dfb-a629-0ea09dbfe904>

Suikkala, A., Melander, H-L., Kaakinen, P., Pykäläinen, T., Tohmola, A. & Hökkä, M. (2020). Palliatiivisen hoidon osaamisen kehittäminen edellyttää tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa – Edupal-hanke kehittäjänä. Teoksessa J. Helminen. Näkökulmia osallistavaan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan. Diakonia-ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan vuosikirja 5 (s- 89–96). (Diak työelämä 19). Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Saatavilla <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-348-3>

Liite 1 Osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeet sosiaalialan toimijoiden mukaan

Osaamisen ja erikoistumisen osa-alueet ja niiden keskeinen sisältö ennakkokyselyyn vastanneiden sosiaalialan toimijoiden näkemysten mukaan (kysymykset 5, 7 ja 16)

Osaamisalue	Keskeinen sisältö
Asiakastyöosaaminen	Sosiaalialan etiikka, asiakaslähtöisyys, asiakasturvallisuus, asiakkaiden elämämaailma, moniongelmaisuus / monia palveluja käyttävät asiakkaat, asiakkaiden ongelmien kompleksisuus Kokonaisvaltainen hyvinvointi, palvelutarpeiden arviointi Sosiaalialan lainsäädäntö, avustukset, etuudet, tuet ja palvelut Ohjaus, asiakkaan osallisuuden edistäminen, työ asiakkaan omaisten ja läheisten kanssa Asiakastyön dokumentointi ja määrämuotoinen kirjaaminen Työmenetelmät työskenneltäessä asiakkaan ja asiakasryhmän kanssa, oman käyttöteorian tarkastelu ja sen vaikutus asiakkaan kohtaamisessa
Kohtaamis-, vuorovaikutus- ja yhteistyöosaaminen	Kohtaaminen, vuorovaikutus, kuuleminen, yhteistyö, asioiden puheeksi ottaminen, motivoiva haastattelu, asiakas- / työntekijäsuhteessa toimiminen, argumentointi
Palveluohjausosaaminen	Asiakkaan elämäntilanteen ja palvelutarpeiden kartoitus, lainsäädännön ja palvelukokonaisuuden tunteminen, palveluohjaus, palvelukokonaisuuden arviointi
Lasten, nuorten ja perheiden parissa tehtävän työn osaaminen	Perheiden elämäntilanteiden moninaisuus, uusperheet, perheen mielenterveysongelmat Parisuhdetyö, vanhemmuuden tukeminen Ennakoiva ja ennaltaehkäisevä perhetyö, varhainen tukeminen Erialaisten oppijoiden kanssa työskentely, koulupudokkaat Lastensuojelu, lastensuojelulaki, lapsen etu, lastensuojeluilmoitus, lastensuojelullinen työprosessi, systeminen toimintamalli lastensuojelussa, sijaishuolto / laitoshuolto, rajoittamistoimenpiteet, mielenterveysosaaminen lastensuojelussa, lastensuojelun ja psykiatrian yhteistyö, lapsilähtöinen työskentely Väkivallan ilmiöt, lähisuhdeväkivalta, perheväkivalta, eron jälkeinen vaino, väkivaltakokemusten vaikutukset, väkivaltaa ehkäisevät ja korjaavat palvelut, väkivaltaa kokeneen ohjaus
Aikuisten (työikäisten) parissa tehtävän työn osaaminen	Asunottomuuden ennaltaehkäisy, asumissosiaalityö Taloussosiaalityö Työllisyyden edistäminen, työvalmennus Kriminaalihuoltotyö, vankilataustaisten jälkihuoltotyö
Mielenterveystyön ja päihdetyön osaaminen	Mielenterveys, psyykkiset sairaudet, psykiatria, neurologiset / neuropsykiatriset haasteet, mielenterveyden edistäminen ja hoito, mielenterveysasiakkaan arjen hallinta Päihteet, huumeeet, päihdetyön tarpeen tunnistaminen, työskentely päihdeongelmaisen kanssa, korvaushoito, kotiin vietävä päihdekuntoutus, itsehoidolliset menetelmät päihdetyössä, päihdeasiakkaan arjen hallinta Peliriippuvuudet
Ikääntyneiden parissa tehtävän työn osaaminen	Ikääntyminen, omanlainen elämä ikääntyessä Ikääntyneen kohtaaminen, vaikeiden asioiden puheeksi ottaminen Ikääntyneen palvelutarpeiden kartoitus, RAI-järjestelmä, ikääntyneen asiakas- ja palveluohjaus, kirjaaminen Ikääntyneen osallisuuden vahvistaminen, kuntouttava vanhustyö, arkikuntoutus, vanhussosiaalityö Teknologian hyödyntäminen vanhustyössä Ikääntynyt ja päihteet Aivoterveys, muistihäiriöt- ja sairaudet, muistisairaahan kohtaaminen, muistisairaahan haastava käyttäytyminen, rajoittavat toimenpiteet Kotihoitotyö, palveluasumistyö, saattohoitotyö
Vammaisten parissa tehtävän työn osaaminen	Vammaisuus, kehitysvammaisuus, autismin kirjo, autismin kirjoon liittyvät toimintamallit Vammaiset ihmisen kohtaaminen, vuorovaikutus ja yhteistyö, vaihtoehtoiset kommunikaatiomenetelmät, vammaisen haastava käyttäytyminen Neuropsykologiset oireet, neuropsykiatriset sairaudet Kehitysvammahuolto, vammaispalvelut, vammaispalvelujen sosiaalityö Osallisuuden edistäminen, itsemääräämisoikeus, yhteiskunnan täysivaltainen jäsenyyys Toiminta- ja työkyvyn luokitukset ja arviointimenetelmät, kuntoutus, työvalmennus Asuminen (asuminen omassa kodissa, kotihoito ja tuettu asuminen) Mielenterveys- ja päihdeosaaminen vammaisten parissa tehtävässä työssä Ikääntyvä kehitysvammaisen, ikääntyvän kehitysvammaisen lääkehoito
Työ maahanmuuttajien parissa ja monikulttuurinen työ	Monikulttuurisuus, pakolaistyö, maahanmuuttajatyö, maahanmuuttajan oikeudet, maahanmuuttajan kohtaaminen ja asioiden hoito, oleskelulupa
Kuntoutusosaaminen	Kuntoutus, kokonaisvaltainen kuntoutus, arkikuntoutus, sosiaalinen kuntoutus, etäkuntoutus, arjen aktivoiminen suunnitelmallisen ja tavoitteellisen toimintana, asiakas osallisena omassa kuntoutumisessa
Kriisi- traumatyöosaaminen	Kriisi, trauma, kriisityö, traumatyö, trauman vaikutusten ymmärtäminen, trauman hoito, traumakokemusten vaikutusta asiakkaan asetukseen yhteistyöhön
Terapiaosaaminen	Terapeuttiset menetelmät, perheterapia, psykoterapia, skeematerapia
Seksuaalisuuteen liittyvä osaaminen	Sukupuolten moninaisuus, seksuaaliterveys, seksuaalikasvatus, sukupuolisenäistyneen lähestymistapa

Monialaisen ja -ammattillisen työn osaaminen	Sosiaali- ja terveysalan yhteistyö, moniammatillinen yhteistyö, julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyö, yhteistoiminta Tiedonkulku ja tietojen vaihtaminen Verkostotyö, verkoston rakentaminen ja hallinta Konsultaatio ammattilaisten välillä Toisen työn tunteminen ja arvostaminen
Alaistaitojen ja työhyvinvoinnin osaaminen	Alaistaidot, työyhteistaidot Työhyvinvointi ja sen kehittäminen osana omaa työtä, työn kuormitus ja jaksaminen yksin tehtävässä työssä Itseohjautuvuus, yhteisöohjautuvuus Stressinsietokyky, muutосkyky, joustavuus, uuden käyttöönotto Työ- ja virkasopimukset
Johtamisen ja esimiestyön osaaminen	Sosiaali- ja terveysalan johtaminen, hyvinvointia tuottavien palvelujen johtaminen kokonaisuutena, toiminnan ja sen resurssien kehittäminen liiketalouden näkökulmasta, henkilöstöjohtaminen (henkilöstöjohtaminen, yhteistyön tekeminen ja ryhmänä työskentely), verkostojohtaminen, digitalisaation johtaminen Ettämiestyö Muutosvastarinta Hallinto-osaaminen, työ- ja virkaehtosopimukset
Markkinointi- viestintäosaaminen	Markkinointi, viestintä, hinnoitteluosaaminen
Digitalisaatio-osaaminen	Digitalisaatio, digitaaliset palvelut, asiakastietojärjestelmät, etäpalvelut (mm. videopuheluiden käyttö), sähköisten työvälineiden käyttö, kotihoidon teknologiset ratkaisut
Työn ja työkäytäntöjen kehittämisosaaminen	Kokeileminen, kehittäminen, yhteiskehittäminen, palvelumuotoilu, tutkimuksellinen yhdessä tekeminen, palveluiden ja toiminnan kehittäminen Projektitö Tulevaisuuden ennakointi Valmius muuttaa toimintatapoja, uusien menetelmien käyttöönotto, teorian ja käytännön yhteen sovittaminen

Liite 2 Osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeet terveysalan toimijoiden mukaan

Osaamisen ja erikoistumisen osa-alueet ja niiden keskeinen sisältö ennakkokyselyyn vastanneiden terveysalan toimijoiden näkemysten mukaan (kysymykset 5, 7 ja 16)

Osaamisalue	Keskeinen sisältö
Yleiset kehittämistarpeet	Raportointi, kielet, kirjaaminen
Kliiniset taidot erikoisaloittain (ei somaattiset sairaudet ja tilat)	<p>Lasten psykiatria, lasten ja nuorten mielenterveyteen ja tarkkaavuuteen liittyvät ongelmat</p> <p>Vanhustyö ja vanhuspalveluiden kehittäminen, monikulttuurinen vanhustyö, arjen aktivointi. Ikääntyminen, muisti sekä muistin tukeminen. Ikääntyneiden ravitsemus. Aivoterveys.</p> <p>Neurospectrum osaaminen (autismi, neurologiset häiriöt jne), neurologisesti oireileva lapsi, neuropsykiatrinen/ psykologinen kuntoutus, psykososiaalinen kuntoutus, neuropsykiatriset häiriöt, tuki, toiminnanohjaus, valmennus, ohjaus, lääkitys, hoito, vammaistuki, kuntoutus, koko paketti tähän liittyen.</p> <p>Psykiatria/ Päihdepsykiatria/ Riippuvuuspsykiatria/ Neuropsykiatria/ Huumetyö, erityisesti nuoret päihderiippuvaiset asiakkaat, joilla samanaikainen neuropsykiatrinen sairaus, psykiatrisen potilaan kuntoutumisen tukeminen kotiin</p> <p>Kotisairaala, akuuttien tilanteiden arviointi iäkkäillä, eettiset/ihmisten tarpeiden huomioon ottaminen kotihoitossa</p>
Kliiniset taidot erikoisaloittain (somaattiset sairaudet)	<p>Kivunhoidon erikoisosaaminen, kipupotilaan kohtaaminen ja lääkkeettömien kivunhallintamenetelmien hallinta</p> <p>Lääkehoidon osaamisen syventäminen sekä rokotusasiat, sairaanhoitajien rajattu lääkkeenmääräämisoikeus 45 op</p> <p>Haavan hoito</p> <p>Syöpäpotilaan hoito</p> <p>Palliativinen hoito, saattohoito ja muu elämän loppuvaiheen hoito</p> <p>Diabeteshoitajan erikoisosaaminen, diabetes ja painonhallinta</p> <p>IBD-potilaan erikoisosaaminen</p> <p>Keuhkopotilaan hoito</p> <p>Uniapneapotilaan hoito</p> <p>AVH-potilaan hoito</p> <p>Muistisairauksien hoito, muisti sekä muistin tukeminen</p> <p>Vastasyntyneiden tehohoito, lasten sairaanhoito</p> <p>Naisten hoitotyö, seksuaaliterveys, seksuaaliterapiaopinnot</p> <p>Äitiyshuollon syväosaaminen sisältäen sosioemotionaaliset taidot aikaisempaa vahvempana, monikulttuurisuus</p> <p>Sydänpotilas, sydämen vajaatoimintapotilaan seuranta ja hoito, sydän- ja verisuonisairauksien pitkäaikaiseuranta</p> <p>Akuutti- ja tehohoito (aikuiset ja lapset); Valvonta- ja tehohoitopotilaan erityisosaaminen</p> <p>Leikkaus- anestesiaosaaminen, perioperatiivinen hoitotyö</p> <p>Fysioterapeuttien suoravastaanotto toiminta</p> <p>Apuvälineet ja erityisesti aistien ongelmien tunnistaminen ja apuvälineiden käyttö</p> <p>Jalkaterveys</p> <p>Kinestetikka</p> <p>Kuvantamiseen ja säteilyn käyttöön liittyvää toimintaa, sonografia</p> <p>Lisäksi erilaisten kliinisten toimenpiteiden lisäkoulutus / päivitys (katetrointi, peg-letku, munuaiskatetri jne.)</p>

Yhteistyötaidot	<p>Opiskelijoiden ohjaus</p> <p>Vuorovaikutustaidot</p> <p>Verkostotyön osaaminen</p> <p>Uuden työntekijän perehdyttäminen työpaikalla</p> <p>Tutor-ohjaajia työelämään eri ammattiryhmiin</p>
Asiakaslähtöinen palvelu ja lainopilliset erikoiskoulutukset	<p>Laatu ja potilasturvallisuus</p> <p>Miten huomioidaan väestön rakenne; ikäihmiset, heikompi osaiset, vammaiset...</p> <p>Ikääntyneiden palveluohjaus</p> <p>Paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden hoidon koordinointi.</p> <p>Yleisesti hoidon koordinoija</p> <p>Terveystiedon edistäminen hyte työ!</p> <p>Perhe- ja kasvatusneuvontapalveluun ohjaus- ja neuvontaosaamista</p> <p>Mt- ja päihde, palliatiivinen hoito, -osaaminen perusterveydenhoidon ja erikoissairaanhoidon hoitoketjussa ja sen tunteminen</p> <p>Potilaan oikeudet</p> <p>Lain tulkitseminen voi olla haastavaa ja esimerkiksi tieto erilaisista oikeuden (ennakko-)päätöksistä erilaisissa tapauksissa olisi todella hyödyllistä.</p>
Tutkimus osana hoitotyötä	<p>Tutkimusosaaminen, näyttöön perustuvan kehittämisen taidot.</p>
Digitaidot	<p>Digitaaliosaaja</p> <p>Terveysteknologian hyödyntäminen, sähköisen asiainnin edistäminen, kirrkaampi fokus tähän kenttään.</p> <p>Puhelimessa tehtävä hoidon tarpeen arviointi + chat + sähköinen yhteydenotto</p> <p>Sähköisten asiointien asiakasohjaukset eli kuka opettaa / ohjaa asiakkaita käyttämään sähköisiä palveluita, joita heille tarjoamme</p>
Hoitotyön johtaminen	<p>Lean</p> <p>Tiedolla johtaminen</p> <p>Henkilöstön tukeminen- hoitotyön kehittäminen</p> <p>Lähijohtaminen, esimerkiksi tiiminvastaavien sairaanhoitajien osaaminen siinä, kuinka omaa ja tiimiä kehitetään ja viedään eteenpäin</p> <p>Johtaminen, talous/hallinto</p> <p>Laaja-alainen johtamisosaaminen</p> <p>Laadun mittaaminen ja tiedon hyödyntäminen</p> <p>Palveluiden kehittäjä -koulutus; sisältää miten toimintaa seurataan ja/tai valvotaan; itse kehittäminen ei itsetarkoitus vaan se, mitä sillä saavutetaan ja mitä hyötyä kehittämisestä oikeasti on ja kenelle sekä mitä mitataan ja miten määritellään yhteisesti sovitut seurattavat mittarit</p>

Liite 3 Osaamisen ja erikoistumisen kehittämistarpeet muilla työkentillä toimivien näkemysten mukaan

Osaamisen ja erikoistumisen osa-alueet ja niiden keskeinen sisältö ennakkokyselyyn vastanneiden muiden työkenttien, kuten sosiaali- ja terveysalan hallinnossa sekä kehittämis- ja suunnittelutehtävissä toimivien näkemysten mukaan (kysymykset 5, 7 ja 16).

Osaamisalue	Keskeinen sisältö
Asiakastyöosaaminen	Asiakaskeksisyys Asiakkaat hyvinvointi, toimintakyky ja palvelutarpeet Lainsäädäntö Määrämuotoinen kirjaaminen Ohjaus
Kohtaamis-, vuorovaikutus- ja yhteistyöosaaminen	Asiakkaan kohtaaminen, vuorovaikutus
Palveluohjausosaaminen	Sosiaali- ja terveysalan palvelut ja palvelurakenne, palvelu- ja hoitokejät Palveluohjaus, palvelujen koordinointi
Lasten, nuorten ja perheiden parissa tehtävän työn osaaminen	Parisuhdetyö, vanhempien erotyö Vanhemmuuden tukeminen, vanhempien ohjaus myönteisten kasvatusmenetelmien käyttöön Perhetyö Pienten lasten neuropsykologiset kysymykset Nuoren elämäntilanteen arviointi, nuoren ja nuoren aikuisen tukeminen asiointissa ja palvelujen koordinointi, nuorten mielenterveys (ahdistus ja masennus) Oppimisen esteet ja oppimisen tukeminen, koulukuratiivinen työ, koululaisten päihteidenkäytön ehkäisy ja puuttuminen, Lastensuojelu
Aikuisten (työikäisten) parissa tehtävän työn osaaminen	Työikäisten kuntouttava työtoiminta
Mielenterveystyön ja päihdetyön osaaminen	Mielenterveys, mielenterveyspalveluiden asiakkaan kohtaaminen ja tukeminen Päihteet, huumeet, päihdehuollon palvelut, päihteitä käyttävien asiakkaiden kohtaaminen, hoito, ohjaus ja tukeminen Mielenterveys- ja päihdepalveluiden monialainen yhteistyö
Ikääntyneiden parissa tehtävän työn osaaminen	Ikääntyminen Vanhustyö Ikääntynyt kokonaistilanteen arviointi, ikääntyneiden ravitsemus Aivoterveys, muisti, muistin tukeminen, muistisairauksien hoito, muistiasiakkaan kohtaaminen Gerontologinen ja geriatrinen osaaminen Kuntouttava hoitotyö, sosiaalialan vanhustyö, kulttuurinen vanhustyö, monikulttuurinen vanhustyö, kinesteettikka Digitalisaation ja hyvinvointitekniikan mahdollisuuden vanhustyössä Elämän loppuvaiheen / palliativinen- / saattohoito Vanhuspalveluiden kehittäminen Itsenäinen työote ikäihmisten palveluissa
Vammaisten parissa tehtävän työn osaaminen	Kehitysvammatyö Neuropsykologiset kysymykset ja neuropsykiatriset sairaudet (ADHD, ADD, Asperger ja muut autismin kirjon häiriöt) sekä tuki ja kuntoutus Vammaistuki, apuvälineet, aistien ongelmien tunnistaminen ja apuvälineiden käyttö Hoito, tuki, ohjaus, kuntoutus ja valmennus kehitysvammatyössä Lääkitys ja lääkehoito Mielenterveyteen liittyvät kysymykset kehitysvammatyössä Ikääntymiseen liittyvät kysymykset kehitysvammatyössä
Työ maahanmuuttajien parissa ja monikulttuurinen työ	Maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden ohjaaminen ja tukeminen
Kuntoutusosaaminen	Kuntouttava työote, yksilöllisen kuntoutus ja tukeminen
Terapiaosaaminen	Perheterapeuttinen työote, virike ja/ tai luontoperusteiset terapeuttiset valmiudet ja työmenetelmät
Seksuaalisuuteen liittyvä osaaminen	Seksuaalisuus
Monialaisen ja -ammattilaisen työn osaaminen	Monialainen yhteistyö, yhteistyö alueellisten ja paikallisten toimijoiden, alueellisen toimijuuden vahvistaminen, yhteistyö kolmannen Matalan kynnyksen vapaaehtoisvoimin järjestetty toiminta Verkostotyö Tiedonkulkua
Alaistaitojen ja työhyvinvoinnin osaaminen	Jatkuvan ja elinikäisen oppimisen ajatusmaailma, oppimaan oppiminen, kehittyminen asiantuntijana Vastuun ottaminen arjessa tehtävistä päätöksistä Työergonomiset tekniikat Työhyvinvointi

Johtamisen ja esimiestyön osaaminen	Laaja-alainen johtamisosaaminen, tiedolla johtaminen Lähijohtaminen, lähiesimiesosaaminen, tiimin kehittäminen ja eteenpäin vieminen Terveysten ja hyvinvoinnin johtaminen, työhyvinvointi Tuottavuus ja työelämänlaatu
Markkinointi- ja viestintäosaaminen	Tietosuoja
Digitalisaatio-osaaminen	Digitalisaatio, digitaalisten palvelujen käyttö, digitalisaation ja hyvinvointiteknologian mahdollisuudet vanhustyössä, uusi teknologia, ohjelmat ja sovellukset Asiakkaiden tukeminen sähköisten palveluiden käyttämisessä (asiakkaiden asioinnin helpottuminen), sähköisen työvälineet hyödyttämään työtä ja vähentämään ammattilaisten työkuormaa
Työn ja työkäytäntöjen kehittämisosaaminen	Vaikutavuusarviointi Palvelumuotoilu Tutkimustulosten hyödyntäminen laajasti
Terveysalan ja hoitotyön osaaminen	Kansansairaudet, kansansairauksien seuranta, hitaasti etenevien sairauksien seuraaminen, potilaan kliininen arviointi, elintoimintojen seuranta, hoitotasapainon tunnistaminen, vajaaravitsemuksen tunnistaminen ja hoito, lääkehoito, suun terveydenhuolto, jalkaterveys, syöpätautiin hoidon ja hoitoketjun osaaminen avosairaanhoidon vastaanottotoiminnassa, sydän- ja verisuonisairauksien pitkäaikaisseuranta, sydämen vajaatoimintapotilaan seuranta ja hoito, sydämen vajaatoiminnan hoito ikäihmisten palveluissa, haavahoito ikäihmisten palveluissa, kuntouttava hoitotyö ikäihmisten palveluissa, palliativinen hoito, perusterveydenhoidon ja erikoissairaanhoidon hoitokeju